

**F) A m. kir. csendőrségre vonatkozó törvények.**

1881. évi III. TÖRVÉNYCIKK

a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.

(Szentelést nyert 1881. évi február hó 14.-én. Kihirdetett az országgyűlés mindkét házában 1881. évi február hó 15.-én.)

*MI ELSŐ FERENC JÓZSEF*

Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország Apostoli királya.

Kedvelt Magyarországnak és társországai hű Főrendei és Képviselői közös egyetértéssel a következő törvénycikket terjesztették szentesítés végett Felségünk elé:

1. §.

A közbiztonsági szolgálat ellátására katonailag szervezett magyar királyi csendőrség állíttatik fel.

2. §.

Magyarország területe, Budapest főváros kivételével, hat csendőrkerületre osztatik, ugyanannyi csendőrparancsnoksággal és pedig:

I. KERÜLET.

Parancsnoksági székhely: Kolozsvár, négy szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak következő megyék: Alsó-Fehér, Besztercze-Naszód, Brassó, Csik, Fogaras, Háromszék, Hunyad, Kis-Küküllő, Kolozs, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szeben, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely megyék, Kolozsvár és Marosvásárhely városok.

II. KERÜLET.

Parancsnoksági székhely: Szeged, három szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak a következő megyék: Bács-Bodrog, Csanád, Csongrád, Krassó-Szörény, Temes és Torontál megyék, Baja, Hódmezővásárhely, Pancsova, Szabadka, Szeged, Temesvár, Ujvidék, Versecz és Zombor városok.

III. KERÜLET.

Parancsnoksági székhely: Budapest, három szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak: Arad, Békés, Bihar, Hajdu, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Szilágy megyék, Arad, Debreczen, Kecskemét és Nagyvárad városok.

IV. KERÜLET.

Parancsnoksági székhely: Kassa, három szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak: Abauj, Borsod, Heves, Sáros, Szepes, Torna, Bereg, Máramaros, Szabolcs, Szatmár, Zemplén, Ung és Ugocsa megyék, Kassa és Szatmárnémeti városok.

V. KERÜLET.

Parancsnoksági székhely: Pozsony, két szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak: Pozsony, Komárom, Nyitra, Turóc, Árva, Trencsén, Zólyom, Bars, Gömör, Liptó, Nógrád, Hont és Esztergom megyék, Komárom, Pozsony, Selmecz és Bélabánya városok.

VI. KERÜLET.

Parancsnoksági székhely: Székesfehérvár, három szárnyparancsnoksággal; ehhez tartoznak: Fehér, Győr, Veszprém, Sopron, Moson, Vas, Zala, Baranya, Tolna és Somogy megyék, Győr, Pécs, Sopron és Székesfehérvár városok.

A belügyminister egyuttal felhatalmaztatik, hogy a mennyiben azt a szolgálat érdeke vagy a csendőri kerületek és a honvédkerületek ugyanazonossága fentartásának szempontja szükségessé tenné, egyes törvényhatóságokat egyik kerületből a másikba áthelyezhessen.

### 3. §.

Az iránt, hogy a közbiztonsági teendők ezen törvény folytán a törvényhatósági joggal felruházott városokban miként legyenek teljesítendőek, tekintettel úgy a bel-, mint a külterületre, valamint ezen szolgálat költségeire nézve is, az 1881. év folyamán a belügyminister törvényjavaslatot fog beterjeszteni.

### 4. §.

Az I. kerületben a csendőrség már szervezve lévén, annak fentartása mellett, az ország többi részén a szervezés nem egyszerre, de a körülményekhez képest eszközendő, úgy azonban, hogy az a II. kerületben 1882. évi január hó 1-ére teljesen keresztülvive legyen. A csendőrség költségei a belügyminister költségvetésébe vétetnek fel.

Az iránt, hogy a hátralévő négy kerületben mily sorrendben, s mikor szerveztessék a csendőrség, a törvényhozás a belügyministeri költségvetés megállapítása alkalmával határoz.

### 5. §.

A mely megyékben a csendőrség intézménye tetteg életbe lép, azoknak költségvetéséből a közbiztonsági közegekre eddig felvett költségek ugyanazon naptól kezdve kihagyandók.

### 6. §.

A csendőrség első szervezésénél a jelenlegi közbiztonsági közegek lehetőleg alkalmaztatnak.

A fenmaradó hiány pótlása, valamint a csendőrségnek jövődöbeni kiegészítése, az 1881. évi II. törvenycikkben meghatározott módon történik.

### 7. §.

A belügyminister felhatalmaztatik, hogy a mennyiben az eddig élethossziglan kinevezett közegek egy része nem alkalmaztatnék, azoknak végkielégítéséről gondoskodják, s az e címen felmerülő költségeket a II. kerületet illetőleg az 1881. év folyamában, a többiekét illetőleg pedig akkor, mikor azokban a csendőrség életbeléptetését célozza, terjessze elő.

### 8. §.

A csendőrségi tisztek és összes csendőrök személyi, előléptetési és fegyelmi ügyekben a honvédelmi minister alá helyezettvén, az összes személyi ügyek a honvédelmi ministeriumban kezeltetnek, s a csendőrség által elkövetett fegyelmi és bűnügyekben kizárólag a magyar királyi honvédbíróságok illetékesek; a közigazgatási és rendőri szolgálati viszony tekintetében a csendőrség a belügyminister hatósága alatt áll.

### 9. §.

A csendőrségi tisztek kinevezése iránt Ő császári és Apostoli Királyi Felségéhez az előterjesztés a honvédelmi minister által a belügyminister beleegyezésével fog tétetni.

A csendőrség szervezeti és szolgálati utasítása a bel- és honvédelmi ministerek által állapíttatik meg és adatik ki.

Ugyanazon úton állapíttatik meg a csendőrség öltözete és fegyverzete is.

### 10. §.

Csendőrségi tisztek, altisztek és csendőrök nyugdíjképesek, a nyugdíjszabályzat a honvédelmi minister által a törvényhozásnak megállapítás végett előterjesztendő.

## 11. §.

A belügyminister felhatalmaztatik, hogy a csendőrségnek a II. kerületben a megszabott időben (4. §.) felállíthatása céljából az első kiképzésre, a berendezésre és a felszerelésre szükséges költségeket utólagos elszámolás mellett fedezhesse.

## 12. §.

Ezen törvény végrehajtásával a bel- és honvédelmi ministerek bízatnak meg.

Mi e törvénycikket s mindazt, a mi abban foglaltatik, összesen és egyenként helyesnek, kedvesnek és elfogadottnak vallván, ezennel királyi hatalmunknál fogva helybenhagyjuk, megerősítjük és szentesítjük s mind Magunk megtartjuk, mind más Híveink által megtartatjuk.

Kelt Bécsben, ezernyolcszáznyolcvanegyedik évi február hó tizennegyedikén.

Ferencz József, s. k.

Tisza Kálmán, s. k.

(P. H.)

## 1881. évi II. TÖRVÉNYCIKK

a csendőrségi legénység állományának kiegészítéséről.

(Szentelést nyert 1881. évi február hó 14.-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1881. évi február 15.-én.)

*MI ELSŐ FERENCZ JÓZSEF*

Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország Apostoli királya.

Kedvelt Magyarországnak és társországai. hű Főrendei Képviselői közös egyetértéssel a következő törvénycikket terjesztették szentesítés végett Felségünk elé:

## 1. §.

A csendőrségi legénység állománya kiegészítetik:

a) a hadseregben (hadi tengerészetben) vagy a honvédségben szolgált olyan altisztekből, akik az 1868-ik évi XL. törvénycikk 38. §-ának, illetőleg az 1873. évi II. törvénycikknek alapján igényel bírnak a közszolgálatban való alkalmazásra;

b) olyan önkéntesekből, kik hadkötelezettségüknek már teljesen eleget tettek;

c) a hadsereg kötelékébe tartozó s huzamos időre szabadságolt és önkéntesen belépő egyénekből, kik már a sorhadi kötelezettségük utolsó félévében állanak;

d) a hadseregnek önkéntesen belépő tartalékosaiából és póttartalékosaiából;

e) az önkéntesen belépő honvédekből.

Mozgósítás esetében azonban a c) d) e) pontok alatt elősorolt egyéneknek a csendőrségbe való önkéntes beléphetése nem engedtetik meg.

## 2. §.

A hadseregből vagy a honvédségből a csendőrségbe önkéntesen belépett egyének szolgálati kötelezettsége három évre terjed.

Azok azonban, akik ezen három éven túl is kívánnak a csendőrségben szolgálni, önkéntesen és évről-évre tovább is folytathatják ottani szolgálatukat.

## 3. §.

Azoknak, kik a hadseregből vagy a honvédségből lépnek be a csendőrségbe és abban négy évig szolgálnak, összes

szolgálati idejükből, a honvédségnél töltendő két utolsó év elengedtetik. Az ilyenek tehát két évvel előbb bocsáttatnak el véglegesen a hadi kötelekből.

#### 4. §.

A hadseregből, illetőleg annak póttartalékából és a honvédségből önként belépett csendőrök a csendőrségnél teljesítendő szolgálatuk idejére nézve a csendőrség állományába véglegesen áthelyezetteknek tekintendők; és így az időnkénti fegyvergyakorlatok és ellenőrzési szemlék s általában a tényleges szolgálatra való behívás alól fel vannak mentve és mozgósítás esetében is a csendőrségnél hagyatnak meg.

#### 5. §.

Ezen törvény végrehajtásával a honvédelmi minister bizatik meg.

Mi e törvénycikket s mindazt, a mi abban foglaltatik, összesen és egyenként helyesnek, kedvesnek és elfogadottnak vallván, ezennel királyi hatalmunknál fogva helyben hagyjuk, megerősítjük és szentesítjük s mind Magunk megtartjuk, mind más Híveink által megtartatjuk.

Kelt Bécsben, ezernyolcszáznyolvanegyedik évi február hó tizenegyedikén.

Ferencz József, s. k.

Tisza Kálmán, s. k.

(P. H.)

### 1882. évi X. TÖRVÉNYCIKK

a magyar királyi csendőrség által, a törvényhatósági joggal felruházott városok kül- és belterületén való teljesítendőkről.  
(Szentesítést nyert 1882. évi április hó 15.-én.)

### MI ELSŐ FERENCZ JÓZSEF

Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország Apostoli királya.

Kedvelt Magyarországunk és társországai hű Főrendei és Képviselői közös egyetértéssel a következő törvénycikket terjesztették szentesítés végett Felségünk elé:

#### 1. §.

Törvényhatósági joggal felruházott városok úgy bel-, mint külterületén a csendőrség rendes szolgálatot nem teljesít.

#### 2. §.

Ily területeken áthatolva, a tetten ért törvényt-áthágók irányában szolgálati utasítása értelmében jár el, — a letartóztatottakat azonban az illető város rendőri hatóságának adja át.

#### 3. §.

Oly egyes esetekben, midőn a csend, rend és közbiztonság, az illető városi rendőrség által fenn nem tartható, a városi hatóság főnöke, vagy törvényes helyettese a csendőrség segédkezését igénybe venni jogosult.

#### 4. §.

Felhatalmaztatik a belügyminister, hogy azon esetben, ha egyes törvényhatósági joggal felruházott városok, amelyek az ország azon részében fekszenek, melyben a csendőrség már rendezve van, vagy rendezés alatt áll, a rendőri teendők végrehajtását csendőrök által kívánnák eszközölni, — az ezen szolgálat után az illető város által megtérítendő költségekre nézve avval szerződésre lépjen.

Az ily módon létre jött szerződések az államra nézve kötelezőkké akkor válnak, mikor azokból eredő kiadásoknak és bevételeknek a belügyministeri költségvetésbe fölvétele iránt a törvényhozás határozott.

### 5. §.

Ezen törvény végrehatásával a belügyminister bíztatik meg.

Mi e törvénycikket s mindazt, ami abban foglaltatik, összesen és egyenként helyesnek, kedvesnek és elfogadottnak vallván, ezennel királyi hatalmunknál fogva helyben hagyjuk, megerősítjük és szentesítjük s mind Magunk megtartjuk, mind más Híveink által megtartatjuk.

Kelt Bécsben, ezernyolcszáznyolcvankettedik év április hó tizenötödikén.

Ferencz József, s. k.

Tisza Kálmán, s. k.

(P. H.)

## 1893. évi XXXVI. TÖRVÉNYCIKK

a csendőrtiszti állomány kiegészítéséről.

(Szentesítést nyert 1893. évi december hó 27.-én.)

### MI ELSŐ FERENCZ JÓZSEF

Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország Apostoli királya.

Kedvelt Magyarországnak és társországai hű Főrendei és Képviselői közös egyetértéssel a következő törvénycikket terjesztették szentesítés végett Felsőnk elé:

### 1. §.

A csendőrtiszti állomány kiegészítetik:

a) a csendőrségi testületből fokozatos tiszti előléptetés által;

b) a szolgálatban kipróbált, jól minősített és megfelelő általános műveltséggel is bíró oly nőtlen altisztekből, kik a honvédtiszti vizsgát sikeresen letették és ennek alapján a honvédelmi minister által csendőr hadapródokká nevezettek ki;

c) a véderőről szóló 1889. évi VI. törvénycikk 52. §., továbbá az 1891. évi XXXV. és XXXVI. törvénycikkek határozványainak a csendőrségre való kiterjesztésével, a közös hadsereg és a honvédség állományából önként jelentkező tartalékos hadnagyok, úgyszintén tényleges és tartalékos hadapródok beosztása által és pedig a törvényszabta hadseregbeli, vagy honvédségbeli tényleges szolgálati kötelezettség betöltése előtt is, de ezen szolgálati kötelezettségek fentartása mellett, melyekbe azonban a csendőrségi szolgálati idő betudatik.

### 2. §.

A közös hadseregbeli és a honvéd tartalékos hadnagyok és a hadapródok, a csendőrséghez csak a jól végzett hat havi próbaszolgálat és a csendőrtiszti szakvizsga sikeres letétele után helyeztetnek véglegesen át.

A próbaszolgálati idő a csendőrségi szolgálati időbe beszámíttatik.

### 3. §.

A közös hadseregből és a honvédségből a csendőrséghez önként belépett tartalékos hadnagyok és a hadapródok — a csendőrségnél teljesítendő szolgálatuk és így még a próbaszolgálat ideje alatt is — az időnkénti fegyvergyakorlatok, az

évi tiszti bemutatások (ellenőrzési szemlék) s általában a tényleges szolgálatra való behívás alól fel vannak mentve és mozgósítás esetében is a csendőrségnél hagyatnak meg.

#### 4. §.

Ezen törvény végrehajtásával a honvédelmi minister bízatik meg, ki e részben a belügyministerrel és Horvát-Szlavon- és Dalmátországok bánjával, illetve a közös hadügyi ministerrel egyetértőleg intézkedik.

Mi e törvénycikket s mindazt, ami abban foglaltatik, összesen és egyenként helyesnek, kedvesnek és elfogadottnak vallván, ezennel királyi hatalmunknál fogva helybenhagyjuk, megerősítjük és szentesítjük, s mind Magunk megtartjuk, mind más Híveink által megtartatjuk.

Kelt Bécsben, ezernyolcszázkilencvenharmadik évi december hó huszonhetedik napján.

Ferencz József, s. k.

Wekerle Sándor, s. k.

(P. H.)

### 1903. évi VII. TÖRVÉNYCIKK

három új csendőrkerület felállításáról.

(Szentesítést nyert 1903. évi március hó 11.-én.)

#### MI ELSŐ FERENCZ JÓZSEF

Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország Apostoli királya.

Kedvelt Magyarországunk és társországai hű Főrendei és Képviselői közös egyetértéssel a következő törvénycikket terjesztették szentesítés végett Felségünk elé:

#### 1. §.

Az 1881. évi III. törvénycikk alapján szervezett magyar királyi csendőrség felügyeleti területe, az idézett törvény 2. §-nak megváltoztatásával, kilenc csendőrkerületre osztatik be.

#### 2. §.

Az 1881. évi III. törvénycikk alapján szervezett hat csendőrkerület székhelye változatlanul marad; a jelen törvény értelmében felállítandó VII. kerület székhelyéül: Brassó, a VIII. kerület székhelyéül: Debrecen, végül a IX. kerület székhelyéül: Szombathely városok jelöltetnek ki.

#### 3. §.

A belügyminister felhatalmaztatik, hogy a csendőrkerületeknek az 1881. évi III. törvénycikk 2. §-ában megállapított területi beosztását, az új csendőrkerületekre való tekintettel s a közbiztonsági szolgálat érdekeinek megfelelően, rendeletileg megváltoztathassa.

#### 4. §.

A VII. számú csendőrkerület az 1903. év folyamán állítandó fel s az ezzel járó költségek az 1903. évi állami költségvetés megfelelő címénél utólag számolandók el.

A VIII. és IX. számú csendőrkerületek a csendőrség létszámának fokozatos kiegészítésével kapcsolatosan állítandók fel s költségeik a belügyministerium rendes költségvetésébe veendőek fel.



**Megjegyzés:**

A jelenleg fennálló határozványok szerint:

bélyegdíj 30 fillér,

kiállítási díj 70 fillér,

láttamozási díj Oroszországba 6 korona,

„ „ Törökországba 4 korona 80 fillér.

Más országokba láttamozási díj nem fizetendő és — kivéve a Romániába szóló Budapesten kiállított útleveleket — a láttamozás sem követeltetik meg.

2. Minden külföldre szóló szabadság meghosszabbításnál új útlevel szolgáltatandó ki és ezért a kiállítási, bélyeg és esetleges láttamozási díj újból fizetendő.

3. Az útlevelekért esedékes kiállítási, bélyeg s esetleges láttamozási díjak, valamint a konzuli illetékeknek megküldéséhez szükséges postautalvány lap ára: 2 fillér és a portódíj a külföldre szóló szabadságot célzó kérvényekhez mindenkor készpénzben és pedig korona értékben terjesztendő fel.

B) melléklet

a 35. §-hoz.

**Eskü-minta**

a magyar királyi csendőrtisztek és csendőrök számára.

Én ünnepélyesen esküszöm a mindenható Istenre, hogy Felséges fejedelmünk és urunk Első Ferencz József Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország Apostoli királya s hazánk szentesített törvényei iránt hűséggel és hódolattal viseltetem.

Esküszöm, hogy kötelességeimet, mint magyar királyi csendőr, (csendőrtiszt) a közrend-, csend- és biztonsági szolgálatban az ide vonatkozó utasítások szerint és mint katona, a hadi törvények és szabályok szerint mindenkor és mindenben teljesítem; minden körülmény között csakis a szolgálat, Ő Felsége és az állam javát mozdítom elő, a törvényeknek, előljáróim és fölebbvalóim parancsainak és meghagyásainak készséggel engedelmeskedem és a szolgálati titkot híven megőrzöm.

Isten engem úgy segítjen. Ámen.

Kelt .....

N. N. s. k.

(csendőr stb. (csendőrfőhadnagy.)

Hogy a fentebbi eskü jelenlétünkben a mai napon letétetett, bizonyítjuk.

Kelt .....

N. N. s. k.

(csendőrőrnagy.)

N. N. s. k.

(csendőrtiszt.)

Törökországba szóló útlevelek láttamozása csak azon esetben érvényes, ha az engedély megadása után az utazás 14 nap alatt megkezdett.



M. kir. III. számú csendőrkerület.

.....i szárny, (szakasz.)

.....szám.

19.....ikt.

## Szabadságotolási jegy.

Az .....i őrshez tartozó N. N. magyar királyi csendőr részére, kinek (huszonnégy órára) .....napra N. megye, N. járásban kebelezett N. <sup>városba</sup>/<sub>községbe</sub> élvezendő szabadság engedélyeztetik.

Nevezett (altiszt) csendőr 191.....évi .....hó .....ig bezárólag van illetményével ellátva.

Kelt.....

(P. H.)

.....aláírás.

A szabadságot 191.....évi .....hó .....-én megkezdette.

N. N.

őrsparancsnok.

A szabadságról 191.....évi .....hó .....-én bevonult.

N. N.

őrsparancsnok.

**Megjegyzés.** E szabadságotolási jegy félv irodai papíron állítandó ki és használat után a szárnyparancsnokságnak beküldendő és ha semmi szabálytalanság sem forog fenn, ott irattározandó, de ezelőtt a szabadságotokról vezetett jegyzékben keresztülvezetendő.

M. kir. III. számú csendőrkerület.

.....szám.

19.....sgdt.

## Szabadságotolási igazolvány.

191.....évi .....hó .....-dikáig érvényes.

N. N. ....részére, ki a fentnevezett csendőrkerületi parancsnokság .....-i szárnyának állományába tartozik, .....ország .....megye

.....járásában kebelezett <sup>városba</sup>/<sub>községbe</sub> szabadság engedélyeztetik.

E szabadság 191.....évi .....hó .....-diken kezdődik és 191.....évi .....hó .....-diken jár le.

Az illető hatóságok felkéretnek, hogy nevezett .....t fentebb kitett szabadságotolási helyére s onnan visszautazásában ne akadályozzák.

Kelt.....

Orvosilag megvizsgáltván

.....találtatott.

N. N.

orvos.

(P. H.)

N. N.

csendőrker. parancsnok.

### Utastás.

1. Rövid időre szabadságotoltak a magyar kir. honvédség részére fennálló fegyelmi szabályoknak és büntető törvényeknek vannak alávetve.

2. A katonai szolgálati viszonyból eredő minden kötelességükre nézve a tartózkodás helyén netalán létező honvéd állomás-, tér- vagy hadkiegészítő parancsnokságnak rendelvek alá.

3. A szabadságolt a szabadságolás helyén való megérkezésekor legkésőbb 24 óra alatt és hasonlóan szabadságáról való bevonulása előtt, a szabadságolás helyén netalán létező csendőrőrsnél, illetve csendőrtiszti parancsnokságnál, ahol ez nincs, a honvéd vagy katonai állomásparancsnokságnál jelentkezni és szabadságolási igazolványának láttamozását kérni tartozik.

Ha a szabadságolás helye a csendőrségi őrstől távolabbra esik, a jelentkezés írásban is teljesíthető, de a felmerülő postabért a szabadságolt sajátjából tartozik viselni.

4. Azok irányában, kik a fentebbi jelentkezéseket alapos indok nélkül elmulasztják: az idevonatkozó fegyelmi szabályok foganatosítatnak.

5. Az, aki szabadságolási igazolványát elveszti, ezt — annak másodlata elnyerése céljából — a legközelebb eső őrsparancsnokságnak azonnal jelentse.

#### Személyleírás.

Haja: .....	Be van-e oltva: .....
Szeme: .....	Beszél nyelveket: .....
Szemöldöke: .....	Testmagassága: .....
Orra: .....	Különös ismertető jelei: .....
Szája: .....	.....
Arca: .....	.....

E szabadságolási igazolvány tulajdonosa a következő kincstári tárgyakkal:

Kalap,	Nadrág,	Nyakra való,
Köpeny,	Ing,	Sapka,
Dolmány	Gatya,	Oldaltáska,
Zubbony	Csizma,	Kard (derékszij vagy kard-

kötővel) és minden illetménynyel 191... évi ... hó ... -ig van ellátva.

Fentnevezett (altiszt) csendőr a szabadságról 191... évi ... hó ... -dikán vonúlt be.

N. N., őrsparancsnok.

**Megjegyzés.** E „Szabadságolási igazolvány,“ a szabadságoltnak bevonulása után, az őrsparancsnok által a szárnyparancsnokságnak szolgálati úton beterjesztendő és ez által a szabadságoltak jegyzékének keresztülvezetése után irattározandó, ha csak azt valamely okból a havi számadáshoz csatolni nem kell.

## II.

### SZOLGÁLATI UTASÍTÁS.

## A) Általános rész.

### I. FEJEZET.

#### A csendőr hivatására és egyéni kötelmeire vonatkozó szabályok.

*A csendőrség területi illetékessége. Igénybevétel és alkalmazás.*

#### 1. §.

A közbiztonsági szolgálat ellátására, tehát az ezzel járó nyomozó cselekmények teljesítésére is, Budapest székes fővárosnak és a törvényhatósági joggal felruházott városoknak bel- és külterületét kivéve, Magyarország egész területén a m. kir. csendőrség van hivatva. (Lásd: a csendőrségről szóló 1881. évi III. és az 1882. évi X. t. c.). Rendezett tanácsú városok bel- és külterületén azonban a bűnügyi nyomozások rendszerinti teljesítése a városi rendőri hatóságot és ennek közegeit illeti meg. (Lásd: a B. P. \*) 85. §-át.)

A csendőrt egyedül az ezen utasításban előírt szolgálatra szabad igénybe venni.

A hatóság tehát a csendőrt az annyira fontos közbiztonsági szolgálattól el nem vonhatja s oly szolgálatokra, melyeknek teljesítésére más állami vagy községi közegek hivatvák, nem alkalmazhatja, ha csak ez elkerülhetetlen szükség,

\*) „B. P.“ alatt a bünvádi perrendtartás (1896. évi XXXIII. törvénycikk) értendő.

illetőleg késedelem miatt beállható veszély által nem indokoltatik, de akkor is csak mint segédlet vehető igénybe.

*Az érintkezés módja a csendőrség és a polgári hatóságok között.*

## 2. §.

Polgári hatóságok és oly csendőr parancsnokságok között, melyek élén tiszték állanak, a kölcsönös érintkezés „megkeresések” és „átíratok” útján történik.

Örs-\*) és altiszti különítmény-parancsnokságokhoz és a 30. §. eseteiben a járőrökhöz, valamint a csendőrörsökön beosztott altisztekhez és csendőrökhöz az illető eljárás főszolgabírája és ennek fellebbvaló hatósága, továbbá a területileg illetékes m. kir. határszéli rendőrkapitányság és kirendeltség vezetője (ha az az intézkedő személyzethez tartozik), a kir. ügyészség és ennek tagjai, a vizsgáló vagy kiküldött bíró és a járásbíró „felhívásokat”, más polgári — s nevezetesen más rendőri — hatóságok „megkereséseket” intéznek. Az örsparancsnokságok, valamint az azokhoz beosztott egyes altisztek és csendőrök azoknak, kik hozzájuk felhívást intézni jogosultak, „jelentéseket” tesznek; a többi rendőri hatósággal, azok tagjaival és közegeivel pedig „értesítések” és „megkeresések” útján érintkeznek.

A megkeresések és felhívások, jelentések és értesítések rendszerint írásbeliek legyenek, sürgős szükség esetében azonban szóbelileg is intézhetők, illetőleg tehetők, utóbbi esetben a csendőrség (csendőr) kérheti, hogy utólag írásban közöltesse: mi volt a szóbeli megkeresés, vagy felhívás tartalma.

\*) A mi jelen utasítás „A) Általános részében” az örsökre és örsparancsnokságokra nézve elrendelve van, az rendszerint úgy a tiszt, valamint az altiszti különítmény-parancsnokságokra nézve is áll, a tiszt különítmény-parancsnokságokra vonatkozó eltérő intézkedések a megfelelő helyeken kifejezetten vagy az altiszti különítmény-parancsnokságokra való szorítkozás kiemelésével, vannak előtüntetve.

*Bánásmód. Csendőr személyét érintő ügyek bejelentése és elintézése. Polgári egyének elleni panasz.*

## 3. §.

A csendőr, valamint a próbacsendőr is, azon bánásmódban részesítendő, mely az altisztekre néve a m. kir. honvédségi „Szolgálati Szabályzat” I. részében meg van szabva; ennélfogva „Ön” címmel szólítandó meg és nyilvánosan soha meg nem dorgálható.

A csendőrség kizárólag saját előjáróinak fegyelmi hatalma alatt áll, minek folytán úgy a hatóságoknak, valamint magánosoknak minden ügyben, mely a csendőr személyét illeti, a csendőr közvetlen tiszt előjárójához kell fordulniok.

A csendőr megjutalmazására vagy kitüntetésére vonatkozó előterjesztések a hatóságok vagy magánosok részéről, a szükséges tárgyalás eszközlése végett, a csendőrkerületi parancsnokságokhoz adandók be.

A csendőrkerületi parancsnokság az ily javaslatokat véleményezésével ellátva, a honvédelmi ministerhez terjeszti fel s azok végleges elintézése a honvédelmi minister által és pedig: amennyiben a csendőrségi javadalmazásból való jutalomdíj forog kérdésben, a belügyministerrel egyetértőleg eszközöztetik.

A csendőr valamely állami hivatalnok, hatósági tisztviselő, városi vagy községi előjáró, valamint magánosok ellen irányzott panaszát közvetlen előjárójának jelenti be, aki azt jelentésbe foglalja. Ezen jelentést azután szolgálati úton a szakasz- és szárnyparancsnokság véleményével ellátva, a csendőrkerületi parancsnoksághoz kell felterjeszteni.

*Általános viselkedés szolgálatban és azon kívül.*

## 4. §.

A csendőrnek úgy szolgálatban valamint szolgálaton kívül is, komoly, előzékeny és tisztességtudó magaviseletet kell

tanusítani, valamint minden szavában és tetteiben mindazt tapintatosan elkerülni, ami szolgálati fellépését nehezítené és az intézmény jó hírnevének kisebbitésére szolgálhatna.

Minden túlkapás vagy durvaság — szóval vagy tettel — lealacsonyítja őt és az intézményt is s megnehezíti feladatának teljesítését.

A csendőrtől fokozott tapintat, elővigyázat és körültekintés követeltetik, különösen ünnepélyek, népgyűlések és népcsoportosulások alkalmával, a mikor is minden meggondolatlanúság, hencegés, felesleges fontoskodás vagy szükségtelen beavatkozás csak kellemetlen — sőt veszélyes — következményeket vonhatna maga után.

A csendőrök kötelessége az intézmény jó hírnevét féltékenyen megőrizni, egymást kölcsönösen felügyelni és buzdítani, ami által lehetőségessé válik az egyéni hibáknak vagy rossz szokásoknak mindjárt kezdetükben való kiírtása és így a közérdekben annyira fontos csendőrségi szolgálatnak fokról-fokra való tökéletesítése.

*Öltözködés szolgálaton kívül és szolgálatban. Magatartás és fellépés szolgálatban.*

#### 5. §.

A csendőr nyilvános helyen szabályosan öltözködve és oldalfegyveresen tartozik megjelenni.

A szolgálatban álló csendőrnek teljesen felfegyverkezve és felszerelve (töltött karabéllyal, feltűzött szuronnal, ismétlő (forgó) pisztollyal és kézi bilincscsel ellátva) kell lennie.

Vasuton, villamoson, hajón vagy kocsin való utazás alkalmával a karabélyról a szurony leveendő.

Hogy a szolgálatba induló csendőr az őrzési lapon kívül, a szolgálat mineműsége szerint, minő tárgyakat köteles magával vinni: az az általános szolgálati határozványokban és külön rendeletekben van meghatározva.

Magatartása és fellépése mindig katonás, járása oly mér-

sékelt legyen, hogy mindazt, ami körülötte történik, biztosan észlelhessen.

*Tartózkodás a hivatás teljesítéséhez nem tartozó foglalkozástól. A pontos kötelességteljesítés jele.*

#### 6. §.

A csendőr mindenkor tartsa szem előtt, hogy első sorban a közrend, csend és biztonság fenntartására és az állampolgárok személyének és vagyonának oltalmára van hivatva.

Ezen célt annál biztosabban fogja elérni, ha minden másnemű, az ő hivatásától idegen tevékenységtől távol tartja magát.

Nemcsak a szolgálatteljesítések és feljelentések száma, hanem első sorban az által fog a csendőr ébersége bebizonyítani, hogy körletében a rend, nyugalom és biztonság nincs veszélyeztetve, vagy hogy ott, ahol veszélyeztetve volt, e bajon gyorsan és biztosan segítve lett; illetőleg, hogy az előfordult törvénysértések pontosan nyilvántartattak és a mennyire lehetséges volt, ki is derítették.

*A csendőrség nem vesz fel jegyzőkönyvet. Eljárás feljelentések esetében.*

#### 7. §.

A csendőr őrsparancsnokságok, járőrök\*) vagy egyes csendőrök, náluk tett feljelentésekről vagy szolgálati ténykedéseikről sohasem vesznek fel jegyzőkönyvet.

A szóbeli feljelentésekkel vagy panaszokkal hozzájuk forduló feleket az illetékes hatósághoz utasítják; a hozzájuk beadott írásbeli feljelentéseket pedig ugyanoda juttatják, illetve

\* A mi jeien utasítás „A) Általános részében“ a járőrre nézve van előírva, az a 22. §. értelmében saját kezdeményezésből szolgálatilag fellépő csendőrre nézve is mérvadó.

a járőrök vagy csendőrök e célból az őrsparancsnokságnak átadják.

A büntető bírósági eljárás alá tartozó ügyekre vonatkozó feljelentések esetében követendő eljárás a 100 és 101. §§-ban van szabályozva.

Szolgálati ténykedéseket a járőr vagy eljáró csendőr az őrsparancsnokságnak szóbelileg jelent és utóbbi az illetékes hatóságnak írásbeli jelentést tesz, illetőleg értesítést ad.

Közigazgatási intézkedést igénylő ügyekre vonatkozó szó- vagy írásbeli jelentések vagy észleletek esetében a csendőrség, ha a késedelem veszéllyel járna és — tekintettel a körülményekre és a feljelentők személyiségére — feltehető, hogy a feljelentés alapossága nem valószínűtlen, közvetlenül és azonnal jogosult és köteles megtenni mindazt, ami a tényállás kiderítésére, a törvénysértés meggátlására s a veszély vagy kár elhárítására szükséges.

A vám- és egyedárúsági törvények és szabályok áthágására vonatkozó feljelentések esetében a feljelentő, ha feljelentését szóval teszi, a járásbeli pénzügyi hatósághoz utasítandó, írásbeli ily feljelentés az őrsparancsnokság által ezen pénzügyi hatósághoz küldendő; különben pedig ezen esetekre vonatkozólag is a 4. bekezdésben foglalt szabály mérvadó, csak hogy ilyenkor a csendőrségnek még a tettesek és részesek kipuhatolása, valamint a bűnjelek és egyéb bizonyítékok megszerzése, illetőleg biztosítása érdekében szükségeseket is meg kell tenni.

*Magatartás szolgálatban. Dohányzás portyázás közben. Szolgálati ló kimélése.*

### 8. §.

A csendőrnek szolgálati működése közben, valamint szolgálaton kívül is, ha hivatalos vagy magán-helyiségekbe lép, mindent, ami őt ferde megítélés, gúny vagy nevetség tárgyává tehetné, tehát a testnek természetellenes, vagy nyegle tartását is, határozottan kerülnie kell.

A dohányzás szolgálati ténykedés alkalmával, vagy hivatalos helyiségbe avagy magánlakásba való belépés, illetve ott tartózkodás alatt tilos; de portyázás közben, a községen kívül, a szabadban vagy pihenők alkalmával a szobában, meg van engedve.

A lovascsendőr a lovát kimélni tartozik és — sürgős nyomozás vagy más fontos szükség esetét kivéve — csakis lépésben szabad lovagolnia.

*Mulatóhelyek felkeresése szolgálatban és azonkívül.*

### 9. §.

A csendőrnek a szolgálatteljesítés ideje alatt étkezés, italélvezés vagy mulatság kedvéért korcsmába vagy kávéházba belépni szigorúan tilos.

Aljas és rossz hírben álló csapszéket a csendőrnek szolgálaton kívül sem szabad látogatnia.

Portyázás — vagy más szolgálati ténykedés közben azonban az 1. és 2. bekezdésben említett helyiségekbe is beléphet, ha erre a tett észleletek vagy fennforgó körülmények kellő indokot szolgáltatnak; de ott fegyverét letenni és huzamosabban tartózkodni, mint azt szolgálati feladata követeli, határozottan nem szabad és ha ily belépés bármely oknál fogva megtörtént, ezt bevonulás után az őrsparancsnokságnak kifejezetten be kell jelenteni.

*Rosshírű személyekkel való érintkezés.*

### 10. §.

Rosshírű álló férfi- vagy nőszemélyekkel való bizalmas érintkezés tilos. Ily személyeket a csendőrlaktanyában látogatókként fogadni vagy megengedni, hogy azok mások által oda bevezetessenek: nem szabad.

*Erkölcsei hibák kerülése. Eljárás ittás csendőrrel.*

11. §.

Erkölcstelen életmód, szeszes italok túlévezése, pénzben kártyázás, tivornyázás és adósságcsinálás oly hibák, melyeknek a csendőrnél semmi szín alatt sem szabad előfordulni és egyáltalában meg nem tűrhetők, hanem elnézés nélküli szigorral kiírtandók.

Ha netalán valamely csendőr önmagáról mégis annyira megfélemedne, hogy valahol ittasan jelennék meg, akkor bajtársainak kötelessége, őt minél gyorsabban a közönség szeme elől elvonni és felelősségre vonása végett jelentést tenni.

*Magatartás előljárók és felebbvalók, továbbá polgári hatósági személyek irányában.*

12. §.

A csendőr a saját testületéhez tartozó előljárók és felebbvalók irányában való magatartására nézve a m. kir. honvédség „Szolgálati szabályzat” I. részének határozványaihoz alkalmazkodik; előljáróival szemben a legszigorúbb függelemre, a legpontosabb engedelmességre és tiszteletre kötelezett. A cs. és kir. közös hadsereg, a haditengerészet, a m. kir. és cs. kir. honvédség egyéneihez való viszonyát és magartását illetőleg a kölcsönös rendfokozati- és rangviszony határoz és e tekintetben is a m. kir. honvédségi „Szolgálati szabályzat” I. részének határozványai mérvadók.

Polgári hatóságok tagjainak a csendőr szolgálati érintkezés alkalmával mindenkor az állásukat megillető tiszteletet megadni, a köszöntést az előírt katonai tisztelgással teljesíteni és velük szemben szolgálaton kívül is, ha őket személyesen ismeri, vagy ők, mint ilyenek különben is felismerhetők, előzékenyen és illedelmesen viselkedni tartozik.

A járás főszolgabíróját, a megye alispánját, a törvényhatóság főispánját, az őrskörletre illetékes kir. ügyészség, járás-

bíróság és határszéeli rendőrkapitányság és a rendőrhatósági jogkörrel bíró kirendeltségek vezetőjét a csendőr ügy szolgálatban, valamint szolgálaton kívüli találkozás alkalmával, katonai tisztelgással köszönteni köteles.

*Személyes jelentkezés és bemutatkozás előljárók és felebbvalóknál. Bemutatkozás hatósági főnököknél.*

13. §.

A saját testületéhez tartozó előljáróknál és felebbvalóknál, valamint a közös hadsereg, a haditengerészet, a m. kir. és cs. kir. honvédségbeli felebbvalóknál való személyes jelentkezésekre, illetve bemutatkozásokra vonatkozólag, a csendőrségi egyénekre nézve a m. kir. honvédségi „Szolgálati szabályzat” I. részének rendelkezései és a kibocsátott különös rendeletek érvényesek.

Ha a csendőr szolgálatilag oly községbe érkezik, a hol a közigazgatási hatóság főnöke szolgálati ügyben jelen van, magát nála bemutatni köteles.

Sorozások alkalmával a járőrvezető a katonai és honvéd elnöknél jelentkezni, a polgári elnöknél bemutatkozni köteles.

Az országgyűlési képviselőválasztásokhoz kirendelt csendőrség parancsnoka magát a választási elnöknél bemutatni tartozik.

*Jelentkezés, illetve bemutatkozás ministereknél és más polgári állású magas személyeknél.*

14. §.

Ha csendőrségi állomásra a miniszterelnök, a honvédelmi- vagy belügyminister, továbbá a honvédelmi- vagy belügyi államtitkár, vagy a belügyministernek közbiztonsági ügyekben kiküldöttje hivatalosan megérkezik, náluk — tiszti állomásokon a jelenlévők közt rangban legidősebb csendőrtiszt, őrsállomásokon pedig az őrsparancsnok (nem az érkezésnél, hanem a

szálláson) — díszben *jelentkezni* és az esetleges meghagyásokat kikérni tartozik.

Bármely *más* m. kir. ministernek vagy államtitkárnak csendőrségi állomáson való hivatalos megjelenése alkalmával a fentemlített csendőrtiszt, illetve őrsparancsnok szintén a szálláson, magát díszben *bemutatni* tartozik.

*Az őrsparancsnok megjelenése a közigazgatási hatóságok főnökeinél, a királyi ügyészségnél és járásbiróságnál. Események bejelentése. Csendőr közvetlen igénybevétele.*

### 15. §.

A közigazgatási hatóság székhelyén levő őrsparancsnok esetleg helyettese, a hatósági főnöknél, vagy távollétében helyettesénél, valamint a törvényhatóság főispánjánál is, a szükséghez képest megjelenni tartozik, hogy őrskörletének közbiztonsági viszonyairól neki jelentést tegyen és netaláni felhívásait átvegye.

Rendkívüli események az illetékes hatóságnak haladéknélkül bejelentendők.

Minthogy a főszolgabíró a csend, rend és közbiztonság fentartása fölött őrködni különösen hivatott, ugyanazért az őrsparancsnok oly eseményeket is, melyek más hatóságok illetékessége alá tartoznak, neki szintén bejelenteni köteles.

Ha valamely felmerült ügy halasztást nem tűr és az őrsparancsnoknak vagy helyettesének felhívás már nem adható, az ilyen kivételes esetekben a közigazgatási hatóság bármelyik — a hatósága területén lévő — csendőrörshöz tartozó csendőrt közvetlenül is felhívhatja szolgálatra és az utóbbi ennek a szabályok szerint megfelelni köteles.

A kir. ügyészség, valamint a járásbiróság székhelyén lévő őrsparancsnoka, esetleg helyettese, a kir. ügyészség, illetve a járásbiróság vezetőjénél nyomozási ügyekbeni felhívások vétele vagy értesítések adása végett — a szükséghez képest — megjelenni tartozik.

*Érintkezési mód polgári egyénekekkel és ilyenek útbaigazítása.*

### 16. §.

A csendőr minden polgári egyénnel, annak állásához képest, illedelmesen — a magasabb osztályokhoz nem tartozókat „Ön“-nel szólítva meg — tartozik érintkezni.

Ha tőle bárki valami felvilágosítást, útbaigazítást vagy segílyt kér, az ilyen kérésnek, amennyiben a viszonyok azt megengedik, készséggel feleljen meg; ha pedig azt nem teljesíthetné, erről a felkérőt röviden, illedelmesen világosítsa fel; de sohase mutasson türelmetlenséget vagy készséghiányt és ne adjon nyersen elutasító feleletet.

*Érintkezés polgári és katonai örközegekkel.*

### 17. §.

Polgári és katonai örközegekkel a közbiztonság, rend és csend fentartása vagy helyreállítása, avagy nyomozás céljából való szolgálati érintkezéseknél a szolgálat érdekét előmozdító jó egyetértés fentartandó; mire nézve az altisztek jó példát adni tartoznak.

*Megvesztegethetetlenség és igazságszeretet. Ajándék és ingyenellátás elfogadásának tilalma.*

### 18. §.

A megvesztegethetetlenség és az igazságszeretet képezzék a csendőr legnélkülözhetetlenebb kellékeit.

Ez alatt az értendő, hogy a csendőr ne csak pénzbeli vagy pénzértékű ajándékozás által ne legyen megközelíthető; hanem hogy magát sem rokonsági kötelék, sem baráti viszony, sem pedig személyes rokon- vagy ellenszenv és egyáltalában semminemű melléktekintet vagy magánérdek által kötelessége teljesítésétől el ne tántoríttassa és mindennemű jelentését és nyilatkozatát csakis a legtisztább igazság szerint tegye meg.



*Különösen és szigorúan meg van tiltva, szolgálatban egyáltalában, vagy épen valamely szolgálat teljesítése indokából bármely féltől ajándékot, jutalmat, vagy ingyen ellátást elfogadni és pedig még akkor is, ha ilyenek a legaggálytalanabb körülmények között kínáltatnának is.*

Épenúgy tilos, a szolgálati kötelesség teljesítését bármely ígérettől függővé tenni.

#### *Titoktartás.*

##### 19. §.

A csendőr már a letett csendőr-eskүнél fogva is mindennemű szolgálati ügyben a legszigorúbb hallgatásra és titoktartásra van kötelezve.

*Írásbeli bizonyítványok kiállításának tilalma.*

##### 20. §.

Csendőrségi személyeknek és parancsnokságoknak tilos szolgálati fénykedésükből folyólag vagy szolgálati teendőkkel bármi összefüggésben álló ügyekre vonatkozólag írásbeli igazolványokat, bizonyítványokat s eféléket felek számára kiállítani.

*Becsületsértés, rágalmazás és hamis vád megtorlása.*

##### 21. §.

Ha valamely csendőr becsületében megsértetett vagy rágalmaztatott, vagy ellene — csak magánindítványra üldözhető — hamis vád vétsége követtetett el: a törvényes megtorlás igénybevételétől elállnia nem szabad.

Ily esetekben a sértett csendőr, ha polgári bíróság hatósága alatt álló egyén részéről ellene elkövetett és csak magánindítványra üldözhető ily vétségről van szó, a panaszt a 3. §. értelmében szóbelileg előadja, egyúttal azon előljárónak, kinél a panaszt előadja, benyújtja az illető kir. ügyészséghez vagy járásbíróshoz címzett feljelentést, melyben a bűnvádi eljárás megindítását kéri.

*Szolgálati fellépés. Segélykérés. Fegyverbecsület megóvása.*

##### 22. §.

A csendőr rendszerint csak akkor lép fel szolgálatilag, ha szolgálattételre kirendelve és szabályszerűen felfegyverkezve van.

Sürgős esetekben azonban, ha tudniillik a késedelem veszéllyel jár és rögtönzött fellépése eredményre nyújt kilátást: a csendőr saját kezdeményezéséből akkor is jogosult, sőt köteles fellépni, ha csak karddal van ellátva.

Minden körülmény között azonban fegyvere becsületét kell szem előtt tartania. Ha tehát a helyzetet megfontolva, látja, hogy a fenforgó esetben egyedül vagy az esetleg közel lévő polgári rendőri közegek, katonai őrség, járőr vagy ügyeletes igénybevételével célt nem érhet: a csendőrségi laktanyából kell segínyt hívnia.

Ha azonban a késedelem veszéllyel jár, valamint mindenkör, a mikor csak önmagára van utalva: kötelességének hű teljesítésétől sohasem szabad magát — csakis a saját biztonsága érdekében — elvonni.

*Szolgálati fellépéskor használandó szavak és elővigyázat.*

##### 23. §.

A csendőr, valahányszor egy vagy több egyénnel szemben nyomozó cselekményt teljesíteni vagy egyébképen szolgálatilag teljes nyomatékkal fellépni készül, ezen szavakat: „A törvény nevében“ bocsássa előre. Ha azon egyén, ki ellen eljárnia kell, magyarul nem tud: e szavakat a csendőr, amennyiben arra képes, az illető egyén által értett nyelven ismétlje.

A csendőr, mikor valaki ellen szolgálatilag gyalog fellép, ha a körülményekhez képest esetleg ellenszegüléstől vagy megtámadástól lehet tartania, még mielőtt: „A törvény nevében“ szavakat kimondja, magát a törvénszegőtől legalább

3—4 lépésnyire távol tartva, a karabélyt balra fordított zárócsapóval — kész helyzetbe vegye, a lóháton levő csendőr pedig — a helyzethez mérten — kardot rántson, vagy az ismétlő-(forgó-)pisztolyt ragadja meg oly célból, hogy minden ellentállást lehetőleg megelőzzön, vagy személye ellen intézett váratlan támadás esetére, a fegyverhasználatra minden pillanatban készen legyen.

A csendőr ilyenkor a törvénysértőt szakadatlan figyelemmel kísérelje és — különösen ha egyedül van — ne engedje meg, hogy az bármi ürügy alatt hozzá közelebb lépjen. Ha lehetséges, a csendőr, a nélkül, hogy félelmet mutatna, úgy álljon fel, hogy háta fedezve legyen.

#### *Helyi és személyi ismeret szerzése.*

#### 24. §.

A csendőr köteles arra törekedni, hogy azon járásban, a melyben működni hivatott, lehetőleg beható és részletes helyi és személyi ismereteket szerezzen, mert ezek által szolgálati kötelességeinek teljesítése lényegesen megkönnyíttetik.

*Helyi ismeret* alatt értendő: az őrskörletnek pontos ismerése a terep minősége tekintetében, az abban lévő összes községeknek, helységeknél, nagyobb gyárak és más telepeknek, egyedül álló építményeknek és más tereptárgyaknak, szárazföldi és vízi közlekedéseknek (utaknak), erdőségeknek, ligeteknek, a biztonságra veszélyes egyének lakásainak, szálló- és buvó-helyeinek vagy rejtekeinek, végre az őrskörlet őrsjáratonkénti beosztásának ismerete.

Szükséges, hogy a csendőr képes legyen magát mindezek felől könnyen, helyesen, gyorsan és oly biztosan tájékozni, hogy nappal és éjjel, minden irányban a legrövidebb utat választhassa és azt is tudja, mely oldalról lehet az illető tárgyat szükség esetében leggyorsabban és legbiztosabban megközelíteni.

*Személyismeret* tekintetében a csendőr ismerje általában a

lakosság számát az egész őrskörletben és az egyes községekben vagy helységeknél, továbbá azok nemzetiségét, vallását, foglalkozását és életmódját, egyéb tulajdonságait, sajátságait és szokásait; különösen pedig mindazon személyeket, kik közhivataluknál vagy szolgálatuknál fogva a csendőrséggel érintkezésbe jönnek; továbbá azokat, kik a lakosságnál különös tekintélynek örvendenek vagy arra, illetőleg annak bizonyos osztályára vagy részére nagy befolyással bírnak, valamint azokat is, kik a lakossággal sokat érintkeznek, tehát sok dolog felől felvilágosítást adhatnak; végül pedig legfontosabb: a közbiztonságra nézve veszélyes egyéneknek, valamint azoknak ismerése, a kikkel ezek érintkeznek.

*Törvények, rendeletek, szabályrendeletek kiadása az őrsöknek.*

„Függelék“ 1., 2. és 3.

#### 25. §.

A csendőrnek tudnia kell, hogy a törvény minő tettekre és mulasztásokra szab büntetést; valamint ismernie kell mindazon törvényeket és szabályrendeleteket is, melyek a csendőrség szolgálatát is érintik. Minden szolgálati működésnél pedig különösen a büntető törvénykönyvnek és a bünvádi perrendtartásnak mindazon határozmányait szemelőtt kell tartania, melyek a közbiztonsági — nevezetesen a nyomozó — szolgálat végrehajtására vonatkoznak.

E célból az említett törvények, ministeri rendeletek és hatósági szabályrendeletek a csendőrőrsöknek is kiadatnak.

A bünvádi perrendtartásból, az ezt életbeléptető törvényből és a büntető törvénykönyvből a legszükségesebb tudnivalók ezen utasítás „Függelék“-ének 1., 2. és 3. részében vannak összefoglalva.